

методологічні та соціокультурні засади гендерної політики в Україні”, який читається на старших курсах Інституту історії і філософії Черкаського національного університету ім. Богдана Хмельницького. Засаднича ідея його розробки – сприяння остаточному подоланню суто біологічного бачення ролей жінки в українській культурі і соціумі та доведення недоцільності андро-центричної репрезентації історії українського суспільства. Пропонований курс має міждисциплінарний характер і розкриває аспекти, що належать до соціальної історії, культурології, антропології, етнопсихології, історичної демографії, лінгвістики та ін.

Члени секції також здійснюють наукові розробки як у сфері історичної науки, так і права, соціології, культурології та ін. Весь спектр результатів їхньої діяльності відображено у наукових публікаціях, з якими можна ознайомитися у провідних вітчизняних виданнях, тематиці кандидатських та докторських дисертацій, монографічних працях.

Спільним науковим проектом членів секції стало проведення досліджень зі встановлення соціальних характеристик (соціального портрета) українки в ХХ ст., відтворення у науковій та популярній літературі конкретних жіночих долей у буремних подіях нашої історії. Члени секції розпочали збір матеріалів про повсякденне життя жінок центральних областей України. До проекту долучилася молодь – студенти та й просто небайдужі громадяни, яким болить пам'ять про обездолених матерів. Проект на початковій стадії розробки, але якість та об'єм зібраного матеріалу свідчать про його пізнавально-виховну та наукову значимість. Підтвердженням цього є створення на базі корпусу історичних пам'яток, зібраних секцією, Музею аграрної історії Наддніпрянської України ХІХ – ХХ ст.

Значне місце в роботі секції займає створення науково-довідкових видань. Серед доробків цього напрямку діяльності став бібліографічний покажчик “Гендерні студії у фондах наукових бібліотек м. Черкас”, перша частина якого вийшла в 2007 році, наступну очікуємо в 2010-му. Метою видання є популяризація гендерних досліджень серед науковців, студентів та громадськості, надання допомоги учнівській і студентській молоді та спеціалістам у галузі гуманітарних проблем у їхній навчальній та професійній роботі, опануванні гендерною проблематикою.

Секція співпрацює з іншими жіночими науковими структурами – жіночими центрами у Львівському та Харківському університетах, здійснює обмін досвідом з представниками Московського жіночого центру (Російська Федерація). Налагоджено співпрацю з громадськими молодіжними організаціями гендерного спрямування. Дякуючи цим контактам, члени секції беруть активну участь у роботі тренінгів з питань жіночої соціалізації (Київ, Одеса, Чернігів). Традиційною для членів секції стала участь у роботі круглих столів, що проводяться різними державними та громадськими організаціями і присвячені проблемам насилля в сім'ї та суспільстві. Під час проведення круглих столів члени секції виступають з доповідями з різних питань захисту прав дітей та жінок. Актуалізація толерантності як органічної поваги до свободи іншого призводить до світоглядних змін

патріархатного суспільства, культивуються нові стосунки між чоловіками та жінками [4]. Потреба в їх теоретико-методологічному осмисленні пов'язана із встановленням в Україні громадянського суспільства.

У складі секції працюють доценти Н.І. Земзюліна, І.М. Лубко та О.З. Силка, викладачі Ю.В. Вагрушкіна, В.К. Мотуз, М.В. Захарченко. У реалізації ряду проектів беруть участь доценти О.О. Драч і Л.І. Синявська та співробітник профспілки ЧНУ О.М. Новікова. Керує секцією доцент Н.І. Земзюліна.

Секція гендерних проблем села (гендерного паритету українського суспільства) Наукового товариства істориків-аграрників запрошує усіх зацікавлених та небайдужих до співпраці.

1. Павличко С. Фемінізм як можливий підхід до аналізу української культури // *Фемінізм*. – К.: Основи, 2002.
2. Бовуар де С. Друга стаття: В 2 т. – К.: Основи, 1994. – Т. 1.
3. Жеребкіна І. Феміністська теорія 90-х років: проблеми та парадокси репрезентації жіночої суб'єктивності // *Філософська думка*. – 2000. – № 6.
4. Табачковський В. Гуманізм та проблема діалогу культур // *Філософська думка*. – 2001. – № 1.

В.М. Мельниченко

СЕКЦІЯ З АГРАРНОЇ ІСТОРІЇ ЧЕРКАЩИНИ

Свою роботу Секція аграрної історії Черкащини Наукового товариства істориків-аграрників будує з усвідомленням того, що Черкащина здавна відома як край давньої і самотньої культури аграрного виробництва. Основу практичної роботи членів секції складають наукові дослідження різних проблем аграрної історії регіону з наступним виданням монографічної літератури та публікації статей в наукових збірниках та періодичній пресі. Значну увагу приділено науково-просвітницькій роботі.

Серед наукових праць членів секції останнього часу – монографії „Селянство Полудневої Київщини в ХVІ – середині ХVІІ ст. Студії з етносоціальної історії” (2006) К.В. Івангородського та „Культурно-освітня сфера українського повоєнного села за матеріалами центральних областей УРСР (1943 – 1950 рр.)” (2009) В.М. Мельниченка (у співавторстві).

Важливе значення у започаткуванні системного вивчення аграрних проблем давньої історії Черкащини мало видання монографії члена комісії А.Ю. Чабана „Середнє Подніпров'я” (1999) та низки наступних праць з проблем комплексного дослідження цього регіону. За його активної участі здійснено видання відтвореної з авторського макету праці А.Ю. Кримського „Звенигородщина. Шевченкова батьківщина з погляду етнографічного та діалектичного” (2009), в якій відображено особливості народної культури і побуту сільського населення краю. А.Ю. Чабан – автор передмови „Невідомий Кримський” до цього унікального видання.

Тема аграрної історії Черкащини знайшла відображення в публікаціях членів секції у фахових виданнях та збірниках наукових праць. Зокрема, К.В. Івангородський в журналі „Український селянин” опублікував низку статей – „Специфіка аграрної економіки Середнього Подніпров'я в ХVІ

– першій половині XVII ст. як важливий чинник етносоціальних процесів” (2003), „Формування селянської верстви південних староств Київського воєводства в XVI – першій половині XVII ст.: специфіка умов і соціальних відносин” (2004), „Поземельні відносини як етносоціальні трансформації в південних староствах Київського воєводства (до середини XVII ст. (2005), „Селянська верства Південної Київщини в системі соціальних відносин XVI – першої половини XVII ст.” (2008).

Широким тематичним діапазоном відзначаються наукові напрацювання В.М. Мельниченка. Значний обсяг інформації з аграрної історії Черкащини від найдавніших часів до сучасності міститься у підготовленому ним навчально-методичному посібнику „Моя Черкащина” (2006). Різні аспекти аграрної історії Черкащини відображені у його статтях „Земля безсмертного Кобзаря”, „Джерела пісенної творчості” та „В добу незалежності України”, які увійшли до історико-етнографічного видання „Шевченків край” (2009).

Аграрна історія Черкащини висвітлюється у статтях В.М. Мельниченка в журналі „Український селянин” – „Аграрні відносини на Правобережній Україні напередодні відміни кріпосного права у працях І.О. Гуржія” (2001), „Винокурна промисловість Правобережної України у дореформений період” (2001), „Основні соціальні групи сільського населення Правобережної України в середині XIX ст. (порівняльний аналіз)” (2001), „Проблеми аграрної історії в краєзнавчих дослідженнях 90-х років XX ст. (історіографічний аспект)” (2002), „Вшанування пам’яті Т.Г. Шевченка

селянами України на початку XX ст. (за матеріалами української преси)”. На сторінках інформаційно-аналітичного журналу „Діловий партнер” вміщено такі його статті: „Аграрна реформа 1861 року на Черкащині”, „Столипінська реформа і Черкащина”, „Цукрові заводи Черкащини (XIX – початок XX ст.)”, „Спиртова промисловість Черкащини починалася з гуральництва (XIX – початок XX ст.)”.

Тема участі сільського населення Черкащини в екскурсійно-туристичній роботі є предметом дослідження та наукових праць члена секції О.М. Костюкової. Сучасні аспекти цієї проблеми вона популяризує в контексті розвитку сільського (зеленого) туризму.

Особливості трансформаційних процесів в сучасному аграрному секторі економіки перебувають в полі зору члена комісії М.М. Свічинського. У своїх студіях він звертається до практики цієї роботи на Черкащині.

Тема історії села Черкащини постійно присутня в науково-просвітницькій роботі членів секції А.Ю. Чабана, В.М. Мельниченка, К.В. Івангородського, І.Й. Дарієнка. В своїх виступах у засобах масової інформації, передусім в циклах телевізійних передач, вони висвітлюють соціально-економічні та суспільно-політичні проблеми історії життя українського села в XIX – початку XXI ст.

Члени Секції аграрної історії Черкащини беруть також участь у науковому керівництві дисертаційними дослідженнями, рецензуванні монографій, збірників праць та статей, підготовці та проведенні науково-практичних конференцій з цієї проблематики.

